

Naročnina listu:

Celo leto . . . K 50.—
Pol leta . . . „ 26.—
Četrť leta . . . „ 13.—

Zunaj Jugoslavije:

Celo leto . . . „ 66.—

Posamezne številke
na štirih straneh 60 v.

Uredništvo i. upravništvo:
Maribor, Koroška ulica
št. 5. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati ali oznanila

se računajo po K 1.80
od enoredne petivrstice:
pri večkratnih oznanilih
popust.

„Straža“ izhaja v pon-
deljek, sredo in petek.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more
govoriti vsak dan od
11. do 12. ure dopoldne.

48. številka.

Maribor, dne 7. maja 1920.

Letnik XII.

Nova slovanska orientacija.

Tekom zgodovine smo često iskali stikov z drugimi močnejšimi slovanskimi narodi. Zanimivo je, kako sta si podajala iz daljnih dalj roki najmočnejših srbskih vladarjev Dušan Silni in najslavnejši češki kralj Karel, ter se pri tem sklicevala na bratsko sorodnost obeh narodov in na potrebo vzajemne podpore.

Ko je pod Jagelonci prišla Poljska do najvišje svoje moči, a Srbija je po junaškem odporu ječala v zadnjih vzdihljajih pod krivo turško sabljo, začele so se oči krvavečega poljskega naroda obračati k Poljakom. Eden najzanimivejših slovstvenih pojavov te orientacije so „Spomini“ srbskega „janičara“ Mihaela Konstantinoviča, ki je rodom Srb bil turški janičar in poveljnik neke trdnjave, a je pobegnil Turkom, se obrnil k Poljakom, da jih pridobi za zvezo s Srbi proti Turkom in opisal svoje spomine in takratno stanje turške države. Ta zelo zanimiva in važna spomenica leži še sedaj v rokopisu v v knjižnici grofa Zamojskega v Varšavi. Iz teh časov imamo romantično tragedijo poljskega kralja Vladislava Jagelončika, ki se je, da osvobodi balkanske Slované, odpravil z močno vojsko proti Turkom, a bil od njih poražen in ubit pri Varni na Bolgarskem. Iz te „poljske orientacije“ Jugoslovani so se rodili največji jugoslovanski pesniški umotvor, „Osman“ slavnega dubrovniškega pesnika Ivana Gunduliča, čegar delo se lahko stavi na stran največjim umetnikom sveta. Opeva boje poljskega vladarja Vladislava zoper Turke in njegovo slavno zmago pri Hotinu, od katere so si Jugoslovani v svo-

jem vročerkvnm navdušenju obetali v posledicah osvobojenje svojega naroda.

Poljska je razpadla, razvijati se je pričela ruska država in tudi oči Jugoslovani so se pričele obračati proti veliki Rusiji. Prvi stvarni stiki med Jugoslovani in Rusi so se začeli za ruskega carja Petra Velikega, ki je bil sicer Rus po krvi, a Nemec po duhu in vzgoji, tesnejših političnih stikov s Srbi je iskala carica Katarina I, ki je bila po rojstvu čistokrvna Nemka, a je iz navadne vaške vlačuge potom znanj z vojaki prišla v roke častnikom in lezla tako iz rok v roke gori, dokler ni zasedla ruskega carskega prestola. Že ta dva slučaja kažeta drastično, kako malo slovanskega duha je bilo v ruski politiki, ko so začeli vabiti Srbe. Ruska orientacija je trajala med nami do tedaj, ko se je zrušil carski prestol, nato smo pričeli ozirati na komunistično Rusijo ali pa sanjati o neki novi, idealni, prenovljeni Rusiji. Tej „ruski orientaciji“ smo žrtvovali mnogo naše dobre jugoslovanske krvi, a še več lepih sanj, brezplodnih upov, toplih simpatij. Dobili smo od nje kulturno malo, politično še manj. Kadar so bili Rusi v boju s Turki, so pozivali Srbe k orožju, ko so sklepali mir, so jih puščali na cedilu. Tako je bilo na dunajskem, na pariškem in na berlinskem kongresu. Najnovejši pojav take ruske „slovanske“ politike je bil londonski dogovor, katerega so Rusi podpisali in so bili do razpada carizma odločno proti združitvi Jugoslovani. Ako bi ruski carat ne razpadel, bi bila ruska diplomacija podpirala Lahe pri izvršitvi londonskega dogovora,

najbrže bi se bila pa celo protivila, da se združijo katoliški in pravoslavni Jugoslovani.

Sedaj je prišel čas, da revidiramo tudi našo „slovansko orientacijo.“

Češka država bo za svoje razmere brez dvoma zelo močna in dobro urejena. S celim svojim dosedanjim postopanjem so Čehi dali dokaz, da je pri njih globoko vkoreninjena ona čednost, katero imenuje slavni Francoz Montesquien „la vertu politique“ (politična čednost). Dobre zveze in prijateljstvo s Čehi bomo morali gojiti, toda izključno češka slovanska orientacija nam ne more zadostovati. Avstrija se bo preje ali pozneje združila z Nemčijo. S tem moramo računati. V tem slučaju bo češka država kakor vreča, od treh strani obdana od nemške države in samo na eni odprta v madžarsko ravnino. Njen politični položaj bo torej težek. V gospodarskem oziru bomo dobivali od nje različne tovarniške izdelke, ki nam bodo dobro služili, dokler ne razvijemo svoje industrije. V zameno bomo dajali živila in nekatere surovine. Zveza s Čehi bo torej potrebna in koristna, toda češka država sama ne bo mogla biti težišče slovanske politike in opera drugim slovanskim narodom.

Ruska orientacija mora zaenkrat in za dolgo časa priti popolnoma izven upoštevanja. Carske Rusije ni več, one nove, prerrojéne Rusije, o kateri sanjajo mnogi, ne vidimo niti v meglenih obrisih in bo še dolgo časa ostala v sanjah naših starih Rusofilov. Zaenkrat imamo pred sabo boljševiško Rusijo, v bodočnosti bo pa to, kar se bo razvilo iz nje. Gotovo je, da se ruski boljševizem v svoji prvotni obliki ne bo uveljavil po Evropi, gotovo je pa tudi, da se po toli-

LISTEK.

Miroslav Golob:

„Intermezzo“.

Leta 1918 se je pripravljala Evropa na važen dogodek. Dolgo časa je ležala v neznosnih bolečinah prihajajočega poroda.

S težkimi mukami je porodila par neboljnih otrok; novorojenčki so bili po zatrdilih babice zgodovine krepki in močni. To se je res videlo posebno pri žilavem fantku Čehoslovaku. Že prve dni po svojem rojstvu je pokazoval vso energijo, ki je tlela v njem. Bil je tako krepke konstitucije, da je skušal ob prvi priliki stopiti na lastne noge, čemur se je čudila celo majka Evropa s tihim materinskim ponosom. Križe in težave ji je prizadeval pač v največji meri slabotni Avstrijec; dobrotljiva tetka Amerika je sicer prinesla ob priliki napovedanega obiska marsikatero krepčilo, ki pa ni učinkovalo tako, kakor si je zamislila to skrbna tetka: bilo mu je pač vsega premalo. Teta in mati sta si bili edini v tem, da bo treba posvetiti razvoju malega Avstrijca vso razpoložljivo pozornost.

To pa je lahko reči, a težko storiti.

V zibelki je ležal silni, enoletni Rus; no tranja bolezen ga je mučila tako grozovito, da je siromašek kremžil svoj obrazek že od dneva svojega rojstva. Ob zibelki sta mu stregli odrasli sestri Anglija in Francija, prizadevaje si, da mu s primernimi „sredstvi“ pomirita viharo notranjost. V bližini zibelke Rusove sta se pripravili slabotni deklici Poljska in Ukrajina; mati Evropa je gledala ves prizor z nekako brezbriznostjo in mu nikakor ni pripisovala posebne va-

žnosti; veliko večjo skrb ji je delal premeteni Nemec. Paglavec je namreč zaslužil, da ga radi njegovih hudobij po vsej pravici kaznuje, kar je odobrila celo tetka Amerika. Ker je pa bila Evropa preobtežena z najrazličnejšimi skrbmi, je naročila svojim starejšim hčerkam, predvsem Angliji in Franciji, da nadzorujeta prefriganega Nemca kar najstrožje.

Mali Madžar, ki se je čutil v celi družini nekako zapostavljenega, je pričel škiliti prav brezobzirno v smer proti zibelki silnega Rusa, katerega je premetavala božjast sedaj na trebuh in zopet na hrbet. To škiljenje, v katerim se pa ni izražalo sočuvstvovanje, je opazil seveda energični bratec Čehoslovak; njegovo razkritje ga je mikavno zasrbelo po prstih, in prismolil je sinu puste krepko zausnico.

Komaj zagleda Francija to otroško šalo, skuša pomiriti duhove z energičnim posredovanjem. To se ji tudi v polni meri posreči.

Nekega dne so se igrali otroci Evrope v prelepem vrtu. Malčki so drsali po pesku, trgali cvetlice, lovili metulje itd., kakor je to pač pri otrocih navada. Mala Jugoslavija je v svoji otroški naivnosti prilezla do obširne mlake, ki je nastala vsled ponočnega deževja ter krstila z ljubkim imenom „Jadran“.

Tetka Amerika in mama Evropa sta se v tem času sprehajali po lepih peščenih potih in se radovali nad prekrasnim dnevom in kopico živahnih otrok. Ko opazite počenjanje male Jugoslavije, se tetka Amerika nesmešno, rekoč: „Dete sili k vodi; to je znamenje dobrega razvika!“ Radovala se je pa tudi Evropa, ko je videla vnemo, s katero je porivala Jugoslavija male koščke lesa v vodo. Smatrala jih je v domišljiji za ladje. Nedolžnemu otroku pač ni

prišlo na um, da bi s svojim igračkanjem razljutil kateregakoli bratca ali sestro.

Evropa pa je imela še starejšo hčer, Italijo. Bila je gizdavo dekle, polno zavratne zlobe; njene družbe so se ogibali malodane vsi. Posebni srd je gojila napram Jugoslaviji, katere smrt si je želela koj ob priliki njenega rojstva. Bilo je pa novorojeno dete krepko in majka Evropa je imela z njim posebno veselje.

Mali Jugoslaviji se je priljubila luža v parku; Italiji to ni bilo po volji in zato je na tistem sklenila, da jo odvede s silo od vode, s katero si je po njenem mnenju samo omadeževala obleke. In tako se je približala mlaki, prišla otroka za roko ter ga hotela odtegniti od vode. V tem trenutku opazi Jugoslavija, da ima Italija prelepo svilnato obleko in v istem hipu udari z nožico v vodo, tako, da švrkne rujava voda luže po svilnati obleki Italije.

Razljutila se je Italija nad Jugoslavijo, še bolj pa nad Italijo tetka Amerika, ki je pravkar ukinila vsako nadaljno razburjenje z besedami: „Italija! Tega ti ne morem odpustiti! Čemu si razdražila mirnega otroka? Odslej nimaš pričakovati od mene nikakršnih uslug!“

Teta Amerika je prišla jokajočo Jugoslavijo da jo uvede v skrbno varstvo matere Evrope. Italija je poslušala besede tetke Amerike s hudobno flegmo. Kakor da bi nganila rešilno misel, je pričela gledati s svojimi hinavskimi pogledi po navzočih. Ustvariti je hotela opozicijo, ki bi naj postala orodje njene maščevalnosti. Bratci in sestre je niso razumeli; radovali so se pač preveč nad ravnokar končanim intermezzom.

Tetka Amerika in majka Evropa sta prišli še tistega dne do zaključka, da je solčna luža tam v cvetočem parku za zdravje male Jugoslavije neobhodno potrebna. . . .

kem prevratu Rusija ne vrne več k staremu stanju. Ruski boljševizem moramo primerjati s francosko revolucijo pred 120 leti. Pretresla je celo Evropo, toda zaenkrat ni strla starih evropskih sistemov. Izhlapela je v lastni krvi, a kar je porodila dobrega, so polagoma sprejemali drugi narodi. Bilo bi od nas nesmiselno, da bi se vrgli v vrtnice ruske boljševiške revolucije. Kot majhen narod, ki zavzema poleg tega skrajno neugodni zemljepisni položaj, zamoremo samo čakati in gledati, kako se razvija to vrvenje in potem sprejeti, kar bo rodilo dobrega.

Mi pa potrebujemo slovanske orijentacije že za sedaj in ne moremo čakati, kaj se razvije na ruskih ognjenih tleh. A to toliko bolj, ker slovanske zavesti v ruski družbi tudi nekdanj ni bilo in za „slovanofilstvo“ Rus ni imel ne zanimanja, ne razumevanja. Poznal je samo boj za politično svobodo in za socialno reformo in bo trajalo tudi po ureditvi razmer še zelo dolgo, da bodo ti ljudje dobili tudi razumevanje za vprašanja narodov in držav.

Ostane samo še poljska orijentacija.

Poljska država bo velika, ter bo po razsežnosti zemlje in številu prebivalstva dosegala evropske velesile. Tudi njen zemljepisni položaj jamči za njeno trajnost. Na jugu ima za mejo visoke Karpate napram Češko-slovaški, na severu morje. S Čehi ima res hudo prepir, toda samo za majhni kotiček „Tešinsko kneževino“. Napram Nemčiji so meje odprte, toda tam obstoji jasna narodnostna meja, katere ne bo mogoče premakniti in Poljakom jamči varnost skupni interes s Francijo, ki meji z Nemčijo na drugi strani. Na vzhodu in jugovzhodu pa meji Poljska na velikanske prostore prejšnje Rusije z neizčrpnimi prirodnimi bogastvi. Tu bo imela Poljska ogromen trg za svoje tovarne in velikanske zaloge surovin. Gospodarski položaj Poljske bo torej ugoden. Imela ne bo težav ne s prehrano, ne s surovinami, ne s trgov za izdelke.

Toda napram Poljakom vladajo veliki predsodki...

Ne bodo se mogli urediti, kakor niso znali urediti svoje države nekdanj...

Ni res...

Nekdanja poljska država je bila cela stoletja dobro urejena, gotovo ne slabše, kot sosednja Nemčija. Res, da je pozneje nastal nered, toda to je bil splošen pojav, ki je v gotovih dobah zavladal po celi Evropi in je v zvezi s splošnim razpadanjem in izkrvavenjem fevdalnega sistema. Poljska država ni razpadla vsled notranje izkvarjenosti, ampak iz zunanjih razlogov.

Pri Poljaki odločuje plemstvo in Judje, a poljsko plemstvo je za nič...

Poljsko plemstvo ni bilo nikdar, tudi v časih največje pokvarjenosti slabše, kakor na Nemškem. Tudi takrat, ko je poljsko plemstvo politično bilo na najslabši poti, je delalo neizmerno za kulturo. Zbirali so knjige, ustanavljali knjižice in muzeje, delali na slovstvenem in znanstvenem polju. Kje najdete med Nemci imena, kakor: Krasinski, Czachi, Czartoryjski, Lubomirski, Zamojski in toliko drugih!

Sicer pa poglejte sedanji poljski državni zbor in videli boste, da je ravnotako demokratičen, kakor pa češki. Najmočnejše stranke v njem so: poljski socialisti, kmetski socialisti in narodni demokratje. Konservativci ni pri volitvah prodrli niti eden, plemstvo je izginilo popolnoma. Tudi Judje so v poljskem državnem zboru brez moči in pri vladi nimajo onega upliva, kakor v marsikaterih drugih „meščanskih“ državah. Saj smo imeli prizor, da je v Parizu laški minister zunanjih zadev, baron Conino bil Jud, tajnik francoskega ministrskega predsednika Clemenceau-a Jud in tudi v najbližji bližini Lloyd Georgea in Wilsona je stal Jud. Poljska država je demokratična, se dobro razvija, Poljska je oni varni zid, za katerim se Rusija lahko razvija, skuplja in zbira. Poljaki so sedaj potrebni Slovanstvu in za nas mora nastopiti doba poljske orijentacije.

V beloruskih krajih, katere drža zasedene Poljaki, je izbruhnil kmetski upor.

Dnevne vesti.

Zupnik Menhart pri Veliki Nedelji je obolel smrtno nevarno in se priporoča sobratem v memento.

Cerkvena dostojanstvenika na orlovskem kongresu v Mariboru. Kot papežev delegat bo posestil orlovsko prireditel nuncij-nadškof Cherubini. Kongresa se bo udeležil tudi praški nadškof dr. Kordač.

Potniki pozor! Današnja „Straža“ prinaša med inserati vozni red osebnih vlakov veljaven od 1. maja naprej.

Ukinjena prepoved alkohola LDU Ljubljana, 6. maja. Prepoved točenja alkoholnih pijač je ukinjena. Dovoljuje se točenje vina in pive, prepoveduje se pa tudi nadalje točenje žganja. Mladini izpod 18 let se sploh ne sme dajati pijača tudi če pride v gostilno v spremstvu starišev. Kdor se pregreši proti tej odredbi, se mu zapre gostilna.

Obmejni Slovenci našim oblastem. Zadnji boljševiški prevratni poizkus je pač moral prepričati naše oblasti, da se prijemanje z rokavicami ni obneslo, marveč da bo treba brezobzirno postopati. Kar je med nami obmejnimi podravskimi Slovenci socialist in komunist, to je po večini nemčur, to je državi sovražen in nevaren živelj, ki najde svoje zavetje v prostoru krčmarja-nemčurja. In tu treba nastaviti sekuro, če hočemo imeti v državi mir in red. Trdno in odločno prepovedati s sovražnikovim denarjem plačanim agitatorjem ščuvanje ljudstva, brezvestne voditelje izgnati iz države ali jih pozapreti. Dva odstotka rdečih morilnih duš vendar ne bo nasilno komandiralo 98 odstotkov miroljubnega prebivalstva. Ako bo delo oblasti sedaj zopet polovičarsko, ako čiščenje ne bo temeljito, bomo čez par mesecev stali pred istimi dogodki. Dravska dolina že dolgo kliče po železni metli, pa je ni. Ni je na železnici, ni je drugod. Ali je v Avstriji mogoč slučaj, da bi tam službujoči železniški uradnik ne obvladal docela nemškega jezika? Ker te metle ni bilo, zato je nemškutarija in v njeni službi stoječa internacionala v dneh stavke podobno kakor lani ob vpadu koroških tolpa zopet predrzno dvignila svojo glavo v veselem pričakovanju, da pride nad osovraženo Jugoslavijo nekaj, kar ji prinese smrt ali vsaj Laha. In ker je oblast mesce in mesce trpela nezasišano hujskanje in ščuvanje delavskega ljudstva od komunističnih kolovodij, je prišlo do tega, da se danes pošten Slovenec v lastni državi ne počuti varnega.

Kako bo izpadel plebiscit v coni A na Koroškem? Tako, kakor bomo hoteli sami. Ako bomo posvečali dovolj pozornosti in ljubezni tem lepim krajem in njegovemu prebivalstvu, pojde ljudstvo pri glasovanju gotovo z nami. Zato naj vsi, ki v poletju radi potujejo, potujejo po Slovenskem Koroškem. Ko bo ljudstvo videlo, da res čutimo ž njim, odpadejo sami od sebe vsi dvomi. Letoviščarjem, ki si žele udobnih in lepih letovišč, bi priporočali kraje na Bačkem, Vrbskem in Klopinskem jezeru. Lepota teh krajev je tako pestra in neprekosljiva, da mora očarati, slehernega človeka, ki ima smisel za naravne krasote. Dobra železniška zveza, ugodne cene. Interesentje naj zahtevajo podrobnih podatkov od Jugoslov. gen. kom. za tujski promet v Ljubljani ali pa od ekspoziture jugosl. gen. kom. v Borovljah.

Socialni demokratje — zagrizeni nasprotniki Slovencev. V bivšem štajerskem deželnem zboru so odločni poslanci Slovenske kmetske zveze leta 1913 z obstrukcijo prisilili Nemce, da so morali Slovence izpolniti nekaj upravičenih zahtev. Kdo je tedaj pravicam Slovencev najbolj nasprotoval? Socialni demokratje! Ti so glasovali zlasti proti slovenski Gospodinjski šoli v Št. Jurju ob južni železnici in proti slovenski meščanski šoli. Socialistični poslanec Resel je v štajerskem deželnem zboru celo lažjivo trdil, da v Žalcu ni Slovencev.

Celjski Špindlar in golazen. Svoj čas smo očitali demokratskemu lisjaku pri „Novi dobi“, da je imenoval na shodu v Ptuj SLS golazen, katero treba ubiti, Nemce in nemškutarje pa gladiti in božati z vso liberalno popustljivostjo napram žlahti. Seve, na tozadevni očitek nam je

Politične vesti.

Jugoslavija.

Delegatu dr. Vesnič, ki je dospel iz Pariza v Beograd, se je poverila naloga: sestav koncentracijske vlade. Vesnič se je lotil te naloge, hodi od stranke do stranke, od kluba do kluba, razvija svoj program in posluša predloge strank za vstop v koncentracijski kabinet.

Vesničev koncentracijski kabinet bi imel nalog: Predložiti parlamentu volilni zakon, ratificirati mirovne pogodbe, sprejeti proračun in zagotoviti mir in red v državi.

Dr. Vesnič se je oglasil glede koncentracije tudi v Jugoslovanskem klubu, ki mu je razodel svoje zahteve: parlamentarne stranke naj se smatrajo kot skupni klub, parlamentarni sprejem zakona o Narodni banki, izvršitev agrarne reforme, davek na vojne dobičke in pobijanje draginje. Vse te zahteve Jugoslovanskega kluba se morajo izpeljati sporazumno z radikali in z Narodnim klubom.

Narodni klub stopa glede koncentracije na stališče parlamentarnih strank.

Demokrati stavijo kot predpogoj za koncentracijo demisijo sedanje vlade.

Radikalci zahtevajo baje za se: ministrstvo notranjih zadev in Protičev vstop v koncentracijo. O dr. Korošču se govori, da bi naj v novem kabinetu obdržal promet.

V Vesničevem kabinetu, katerega sestav bo pa še moral premagati nebroj težkoč, bi naj bile zastopane vse stranke, razven socialistov.

LDU Beograd, 5. maja. 86. redni sestanek začasnega narodnega predstavništva je otvoril podpredsednik dr. Ribar ob 17. uri ter je izjavil, da vsled nezadostnega števila prisotnih poslancev za sklepanje odgaja sejo na 7. t. m. ob 16. uri z istim dnevnim redom.

LDU Beograd, 5. maja. Ministrstvo za vojno in mornarico objavlja: Ministrski svet je odobril kredit v svrhu povišanja častnikov za zasluge v vojni.

LDU Beograd, 4. maja. „Trgovinski Glasnik“ piše v uvodnem članku pod naslovom „Albanija“: Za rešitev jadranskega vprašanja je stavila italijanska vlada, kakor se čuje, nastopne zahteve. Istra naj pripade Italiji približno do že

znane Wilsonove črte. Reka z okolico in otokom Krkom naj bi bila posebna država pod varstvom zveze narodov z nevtralizirano lukso; otoki Lošinj, Vis, Lastovo in Pelagruž naj bi pripadali Italiji. Mesto Zader naj postane avtonomno; Albanija pa naj bi bila država pod italijanskim protektoratom. To so glavne zahteve Italije; toda v teh zahtevah je še nekaj hujšega, kar ne posega samo v naše interese na jadranskem morju, temveč tudi neposredno v naše življenske interese na Balkanu. To so italijanske pretenzije na Albanijo. Z nobenim pogojem se ne more dopustiti Italiji, da ugrabi Albanijo. S tem bi se storilo na Balkanu isto, kar je storil berlinski kongres, ko je dovolil Avstro-Ogrski okupacijo Bosne in Hercegovine. Albanija je podlaga in je najobčutljivejša točka na najudobnejšem prirodnem potu za prodiranje na balkanski poluotok. Ta podlaga in izhodna točka se ne sme prepustiti Italiji.

Mirovni posvet.

Tešinsko glasovanje. Mirovni posvet je odložil glasovanje v tešinskem okraju od 12. maja na 12. julija. — Mirovni posvet je razpravljal tudi o protestu Jugoslavije glede rovarjenja madžarskih agentov v Prekmurju.

Italija.

LDU Bakar, 4. maja. Dne 5. t. m. se sestane italijanski parlament. Po vesteh italijanskih listov je pripravljenih mnogo interpelacij zaradi rešitve jadranskega vprašanja. „Giornale d'Italia“ napada ministrskega predsednika Nittija radi njegovih neuspehov v San Remu.

V Italiji izbruhne vsak teden kaka nova stavka, skoro pri vsaki so udeleženi tudi železničarji. Italijanska vlada zatira te stavke po večini z vojaško silo.

Poljska.

Poljaki so se sporazumeli z Ukrajinci glede državnih mej. Ob Bugu odstopi Poljska Ukrajini velik del z poldrugim milijonom poljskega prebivalstva. V zameno za ta del dobi Poljska vzhodno Galicijo.

Rusija.

Sovjetski armadi so se udali ostanki Denjkinove armade v moči 60.000 mož.

g. Lojze poslal popravek. Danes pa smo zvedeli, da na SLS golazen Špindler ni hujskal v Ptuj, ampak na JDS zborovanju v sobi Narodnega doma v Brežicah, kjer je predsedoval dr. Zdolšek. G. Špindler, ali boste tokrat tudi tajili svoje demokrasko fine izraze napram stranki, ki je steber Slovenije? Gospodje demokrati, vedno nam očitajte, da je naše časopisje surovo, kaj pa porečete, ako se drzne duševni vodja JDS stranke imenovati načelno nasprotno — a narodno bratsko stranko — golazen, kateri preti s kamenom?

Demokratično socialistično gospodarstvo. Svoj čas je obljubila demokratično socialistična vlada, da bo dovolila Franciji izvoz 3000 vagonov pšenice in 2000 vagonov koruze. Kar so demokrati in socialisti svoj čas obljubili, niso izpolnili; a Francija zahteva sedaj od Jugoslavije ta izvoz, sicer naša država ne dobi obljubljenega avansa 60 milijonov frankov.

Mednarodni denar. Mednarodna trgovska konferenca v Parizu misli uzakoniti mednarodne bankovce, ki bi se rabili za plačevanje potrebnih živil in sirovin za obnovo Evrope. Za te novčnice bi jamčili zavezniki in bi imeli biti v prometu samo v zavezniških državah. Kurz teh novčanic bi naj bil 1 angleški funt = 5 dolarjev = 25 frankov ali 25 lir.

Veliki požar v Ljubljani. Na ljubljanskem glavnem kolodvoru je dne 4. t. m. izbruhnil požar, kateri je zahteval tudi človeških žrtev med ognjegasci. Iskrice iz lokomotive je padla na vagon, na katerem so bili naloženi železni sodi z nafto. Na kraj nesreče je takoj prihitela požarna bramba. Ko so neustrašeni železničarji odklenili goreči voz, je eksplodiralo več železniških sodov, drobci železja so smrtno zadeli enega ognjegasca, 4 ognjegasce smrtno nevarno ranili. Od zažganega vagona so ostala samo kolesa.

Pojav kobilic. LDU Sarajevo, 4. maja. V Hercegovini, posebno v okolici Mostarja so se pojavile kobilice, ki so pokrile nekoliko km² površja. Boje se, da ne bi oškodovala letine, ki letos zelo dobro uspeva.

Novi šef dvorne pisarne. LDU Beograd, 4. maja. G. Dragoljub Janković je prevzel mesto šefa dvorne pisarne.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Žalcu je v zadnjih tednih opaziti stalno padanje hmeljskih cen. V dobi 15. do 29. aprila so padle cene za tuj hmelj za 200—300 K za 50 kg. Stanje hmeljskih nasadov je obče povoljno, pač pa je povsod zavladalo veliko pomanjkanje hmeljske žice. Cene za hmeljsko žico so poskočile od 1. januarja do 1. maja t. l. od 535 na 820 K za 100 kilogramov.

Razglas. Da se dobi pravočasno pregled pomožnih učnih moči za prihodnje šolsko leto, pozivljejo se vsi oni kandidati srednješolskega učiteljstva, bodisi, da so že na kakem učilišču zaposleni, bodisi da so šele dovršili filozofske študije, ki žele kakega suplentskega mesta na srednjih šolah ali učiteljskih v Sloveniji, da se prijavijo potom svojega ravnateljstva, oziroma naravnost pismeno, višjemu šolskemu svetu vsaj do 30. junija t. l. V teh direktnih priglasih je navesti kraj in leto rojstva, sedanje bivališče, znanstveno stroko, za katero so usposobljeni (z navedbo izpričevala), ali za katero se šele pripravljajo v tem slučaju s potrebnimi potrdili.

List „Nova Pravda“. ki se je dosedaj tiskal v Mariboru, se je preselil v Ljubljano.

Izletnikom v uvaževanje. Mnogokrat, osobito zadnje nedelje, ko smo se vračali od otvoritve Ruške Koče po poti k razglednem stolpu na Vetrinjskem Vrhju smo z ogorčenjem opazili, da je zlobna roka navlekla na pot razno vejevje in suho drevje. Ne samo, da je dolžnost vsakega izletnika, ki hoče spadati med hribolazce, da trebi pota, da jih očisti nepotrebnega vejevja ter s tem prihrani Slov. Plan. Društvo mnogo stroškov, je to slab dovtip, če se zjutraj iztrebljeno pot zvečer zabarikadira. Pomislite vendar, da tudi po noči hodijo ljudje v hribe, mnogi brez svetilk, in zgodi se lahko nesreča, povzročena vsled v neumnosti storjene „šale“. Kdor je tedaj planinec, trebi pota, a ne zasvinjaj jih.

Trgovci pozor! Na razna vprašanja, katere trgovske natavljence je prišteti k usposobljenim (kvalificiranim), se da sledeče pejasnilo: Usposobljeni so tisti, ki so dovršili postavni učni čas in imajo učna spričevala, ali pa so dovršili dvoletno ali višjo trgovsko šolo. Neusposobljeni so tisti, ki nimajo zgoraj navedenega spričevala. ne oziraje se nato, koliko let že sploh opravlja

službo v trgovskih podjetjih. Ob enem se opozarja trgovstvo, da v bodoče sploh ne more več sprejemati neusposobljenih v službo, ter je v tem slučaju tudi spričevalo kakega privatnega trgovskega tečaja neveljavno. Vsako na novo sprejeto moč se ima takoj javiti gremiju in predložiti tozadevna spričevala.

Trgovci in obrtniki, ki rabijo učence, naj to z navedbo pogojev javijo gremiju v Mariboru. Poverjeništvu za socialno skrb ima več mladencev in mladenk na razpolago ter zahteva v to svrhu listo prostih učnih mest.

„Velika nevarnost za vero“ je naslov brošure, ki je izšla te dni in ki v jasni luči kaže delovanje Samostojne in Kmetijskega lista. Skrbite, da jo bodo brali vsi, ki so tozadevnega pouka potrebni. Brošura stane 1 K in se naroča pri „Katoliški Ligi“ v Ljubljani.

Jugoslovenska Matica.

Pristop državnih uslužbencev k Jugoslovenski Matici. Prejeli smo od glavne podružnice v Ljubljani sledeča obvestilo: „Pripravljalnemu odboru Jugoslovenske Matice v roke okrajnega glavarja g. dr. Vodopivec v Ljubljani: Z ozirom na dopis z dne 4. aprila 1920 dovoljuje predsedništvo deželne vlade za Slovenijo, da pripravljalni odbor razpošlje nabiralne pole za pristop k Jugoslovenski Matici v cirkulacijo vsem poverjeništvom ter oddelkom deželne vlade za Slovenijo in od njih odvisnim uradom. Predsednik Brejc.“

Da r. Jugoslovenski Matici. Rodoljub, ki ne želi biti imenovan, a nikakor ne pripada vojnodobičarskim in kapitalističnim krogom, je podaril podružnici Jugoslovenske Matice 4000 K. Naj bi našel posnemovalcev med onimi, ki lažje dajo in imajo več vzroka, da dajo.

Kdo pristopa k Jugoslovenski Matici? Pristopajo pred vsem malomeščanski krogi ter srednja inteligenca: poštni uradniki in uslužbenci, gospodične poštnice aspirantke in oficijantke ne žalujejo za štirimi kronami mesečno v narodne namene. Samo na kolodvorski pošti je nabral zaupnik Legvart 50 članov. Na glavni pošti sta pismonoša Dekleva in gospodična Malinčeva marljiva sotrudnika. Med redarji je nabral zaupnik Kral 60 članov. Radi pristopajo tudi uradniki in učiteljstvo. Na policiji g. Senica, na financi g. Cejan so nabrali veliko število članov. Med učiteljstvom v Mariboru je nabrala samo gđ. Baranovo 47 članov. Mariborska duhovščina je pristopila doslej skoraj celotno in upamo, da ne bo manjkalo nobenega. Iz okolice se je doslej oglasilo samo še učiteljstvo iz Hoč in Lajteršberga. Pogumno naprej na delo! Na članarini se je do 1. maja nabralo do 15.000 K. Stroškov je bilo do 2000 K, namreč za prireditvev ustavnega shoda, nabavo tiskovin in pisarniških potrebščin. Ostanek je naložen v posojilnici.

Mariborske vesti.

Ceško pevsko društvo „Smetana“ v Mariboru. Odkar smo v svobodni Jugoslaviji, je naš Maribor prvič posetilo večje število naših severnih bratov Čehov. Češko pevsko društvo „Smetana“, ki se sedaj mudi v Mariboru, je priredilo v torek dne 4. t. m. prav mično slovesnost na mariborskem mestnem pokopališču. Položilo je krasen venec na grob našega nesmrtnega Slomška. Na pokopališču se je zbralo na stotine prebivalstva iz vseh slojev, častniški zbor mariborske garnizije, na čelu mu general Maister, je bil polnoštevilo navzoč. V imenu jugoslovanskega Maribora je naše mile brate iz severa pozdravil v vznesenih besedah prof. dr. Medved. Ko so položili venec na Slomškov grob, so zapeli krasno-turobno žalostinko. Venec so tudi položili na Tomšičev grob. Po končani slovesnosti je zapelo pevsko društvo „Smetana“ tri prekrasne pesmi, o katerih se je slišal le en glas: Takega petja še ni bilo na mariborskem pokopališču.

II. koncert zasebne pevske šole za otroke. Nedeljo, 2. maja je priredila zasebna pevska šola profesorja Druzoviča v Narodnem domu II. koncert. Gotovo ni bilo nikogar v občinstvu, ki se ni prav iz srca radoval nad tem, kar je slišal. Otroci v ljudskošolski starostni dobi so rastopili kot pevci mičnih dvo- in troglasnih pesmic in so jih peli tako izborno lepo, da so se poslušalcem iz radosti solze iskrale v obeh. — Naj kak strokovnjak presodi prireditvev v glasbenem oziru; izpregovoril bom tukaj par besed z vzgojevalnega stališča. V tem oziru je trud in

delovanje profesorja Druzoviča vse hvale vredno. Pred par dnevi je govoril uvodni članek v našem listu o podivjanosti in posirovelosti ljudstva. To podivjanost čutimo več ali manj tudi mi učitelji pri naši mladini v šoli. Ona otročja ljubeznjivost, ki diči mladino, ni je najti, pač pa nabajamo žalibog povsod neolikanost in surovost. In ta surovost ovira vsako uspešno delovanje v šoli. Zato moramo prav iz srca pozdraviti vsako podjetje in vsako delovanje, ki hoče temu nedostatku v okom priti. In brez dvombe je petje in godba ono sredstvo, ki blaži najboljše človeško srce. Ko bomo spet slišali med mladino in med ljudstvom lepo petje, ki ga dandanes popolnoma pogrešamo, bo tudi konec surovosti, ki vlada sedaj; vladala bo zopet ljubezen do bližnjega. prijaznost in zadovoljnost, ki so pogoj srečnemu življenju. Žeteli je toraj, da bi občinstvo izprevidelo, kolikega pomena je delovanje profesorja Druzoviča v pevski šoli za otroke in da bi postalo zanimanje za to šolo splošno, kajti to delovanje je posvečeno naši mladini — in naša mladina je naša bodočnost. Profesorju Druzoviču pa se zahvaljujemo na tem mestu za obilni trud, ki ga ima s svojimi učenci, in želimo mu zana-prej prav mnogo dobrega uspeha. — F.

Koga in kako je nastavljal bivši vladni komisar dr. V. Pfeifer? V Mariboru se je svoj čas pojavil dr. Ivan Lah. Sprejela ga je Lipoldova hiša, da bi g. Lah dobival tudi mesečni žepni denar, mu je podaril Lipoldov politični sodrug, darežljivi dr. Vilko službo provizoričnega magistratnega uradnika IX. razreda 1. stopinje. Imenoval je dr. Laha vodjem humanitarnih zavodov v Mariboru, organizatorjem novih humanitarnih zavodov in vodjem socialnega oskrbstva za Maribor. To službo je navrgel g. Pfeifer g. Lahu kar na lastno pest, brez vednosti in odobrenja sosveta. G. dr. Lah je prejel vse mogoče titulature, katere je spojil samo v eden naslov „kulturni referent za mesto Maribor.“ G. dr. Lah pa je bil in je vse za hišo dr. Lipolda, sotrudnik „Delavca“, novinarski potnik v Prago itd., samo kulturni referent ne. Ker torej kulturnega referata pri našem mestnem magistratu doslej ni bilo in ga za enkrat še ni, je mestni sosvet preklical vse od Pfeiferjeve g. Lahu podarjene naslove in mu ustavil honorar provizoričnega uradnika IX. razreda. Mogoče bo od sedaj za naprej skrbelo za Lahov žepni denar Mariborsko žensko društvo, dr. Pfeifer ali pa dr. Lipold.

Mariborska policija je izgnala v dobi komunistične stavke v Avstrijo 30 oseb, a mnogo državi nevarnih Avstrijcev je še na črni listi.

Zaprte gostilne v Mariboru: Lakner (znani nemškutar) Rotovski trg, Holzknecht Vetrinjska ulica; Woch Koroška cesta, Kutnik Sv. svetnikov ulica; Pučko delikatesnica na Aleksandrovi cesti.

Vodstvo mestne plinarne naznanja, da je vsled povišanja cen premoga in radi zvišanja delavskih plač primorano zvišati ceno na m³ 6 kron in električni tok 8 kron.

Vodstvo mestne plinarne sporoča svojim odjemalcem, da se plin v teku tega tedna vsled pomanjkanja in skrajno slabe kakovosti premoga še ne bo mogel oddajati. Oddajal se bode samo električen tok in od 6.—10. ure zvečer.

Predavanje o programih bode danes zvečer v dvorani JSZ (Splavarska ul.) ob 8ih. Predava dr. Jeraj.

Jugosl. strokovna zveza Maribor. V nedeljo 9. maja popolne ob 5. uri v Florarski ulici 4 zanimivo predavanje za žensko skupino. Pridite polnoštevilo.

Slovensko mestno gledališče.

Repertoire tekočega tedna:

Pondeljek: Mam'zell Nitouche.

Torek: Hasanaginica.

Slov. mestno gledališče v Mariboru naznanja, da je spremenilo reportoar v toliko, da se igra v pondeljek dne 10. maja Mam'zelle Nitouche in v torek Hasanaginica.

Orlovski vestnik.

Ptujski Orli in Orlice prirede v nedeljo, dne 9. t. m., svoj drugi letošnji izlet in sicer na Dornovo, kjer bo gledališka predstava „Fips“ in „Kmet Herod“ ter javna telovadba. Prvi izlet na Vurberg na Belo nedeljo se je dobro obnesel. Za lajanje in obrekovanje nasprotnikov pa se seveda ne zmenimo.

Mariborska eskomptna banka v Mariboru, Tegetthofova ulica števil 11.

Telefon števil 16.

Podružnica: MURSKA SOBOTA.

Mala naznanila

Razna

SVARILO!

Ker se v sadnjem času širijo neresnične vesti, da se mi je aradno zaprla mesnica, naznanjam, da sem svojevolično to storila zaradi dražnje šivine. Izjavljam, da bom vsakega, ki širi v tem oziru neresnične vesti, sodnijsko zasledovala. 364

Št. IIj v Sl. gor., 3. maja 1920.

Marija Sfiligoj (Lebar).

PRVA SLOV. BRIVNICA

Aleksandrova (Tegetthofova) ul. 22 (preje g. Gredlić)

se slavnemu občinstvu priporoča. Za točno in čisto postrežbo jamči

FRAN NOVAK, BRIVEC.

JOSIP NEKREP

tesarski mojster in stavbeni podjetnik v Mozartovi ulici 59 v MARIBORU

se priporoča za popravila in za napravo novih stavb za točno izvedbo

URE

vsake vrste se sprejmejo v popravilo. Postrežba točna. Cene zmerno

Jan Ignacij, Maribor

Glavna pošta, 2. nadst., levo.

Kupi se

LES

rezan, tesan, okrogel, drva in oglje kupi v vsaki množini

„SEVER“

društvo lesnih industrijalcev dravske doline

MARIBOR, Aleksandrova cesta 45.

Kupujem

po najvišjih cenah hlode, rezan in tesan jelov kakor trd les ter vsakovrstna drva za kurivo.

Viktor Glaser, lesna trgovina v Rošah pri Mariboru. 1796

Proda se

Dobro ohranjeno kolo na prodaji. Vrtna ulica št. 17, Maribor. 368

Lep lahek in nov voz s streho za enega konja se odda v Mozartovi ulici 59, Maribor. 360

Glasovir (Kutschera sistem) se prodaja. Vrtna ulica 6, Maribor. 367

Lepa birmška obleka za deklice se zamenja a živila v šoli na Teznu. 363

Šuhosvinjsko meso

en vagon prve kakovosti, čiste polovice brez glav in nog ima na prodaj od postaje Sisak 344

Štić in drug, Sisak

Telefon 84.

Prodaja konj.

Od dne 3. maja naprej se vsak dan vrši pred gostilno Rapoc v Mariboru (Tržaška cesta) prodaja dobrih vprežnih in plemenitih konj, katerih eksport v Avstrijo je bil onemogočen. Kupci se prijazno vabijo. 366

Službe:

Sprejme se takoj v družino vestna in poštena gospa ali gospodična v pomoč hišni gospodnji s dobro plačo in prehrano. — Poizve se pri ANONČNEM ZAVODU DRAGO BESELJAK MARIBOR, Gregorčičeva ul. 6. Tel. 132. 362

Mizar-predelavec

več del na strojih, energičen in delaven se sprejme za takojšnji nastop. Prosto stanovanje, kurjava in razsvetljava, plača po dogovoru. Ponudbe na uredništvu lista pod „mizar-predelavec“. 369

Pohištvo

Travnica in zaloga

Maribor, Koroška cesta 46-53

Peter Hochnegger in drugovi

Tovarniške cene. 325

Gospodarska zadruga za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske gorice

P. Z. Z. O. Z.

prodaja razne manufakture za moške in ženske obleke, vseh vrst špecerije, čevlje, usnje, deske, stavbeni les in poljedelske stroje.

Kupuje pšenico, žito, koruzo, ajdo, proso, oves, kože, sploh vse kmetijske pridelke.

Posreduje pri nakupu večjih poljedelskih strojev, kakor parnih mlatilnic in motorjev

Pravico kupovati in prodajati zadrugi imajo samo člani.

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni v Gornji Radgoni in pri vseh podružnicah.

Glavna trgovina in pisarna v Gornji Radgoni.

Podružnice: Gornja Radgona, Murska Sobota, Cankova, Dolnja Lendava, Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Beltinci. 259

RESTAVRACIJA

„NARODNI DOM“

- V MARIBORU -

se najtopleje priporoča za obilen obisk

HINKO KOSIČ, RESTAVRATER

Telefon 113

Trgovina

Telefon 113

tiskarne sv. Cirila

v Mariboru Koroška cesta št. 5

priporoča papir in pisma za pisarne in trgovce; ovitni papir, zavite, pisarniške in šolske potrebščine, rožne vence, podobice, zvezke itd. Na izbiro ima molitvenike v raznih vezavah kakor: Bogumila, Rajski glasovi, Duhovni zaklad, Marija varhinja nedolžnosti, Češčena Marija, Sv. Ura, Gospod usliši moje molitev, Sv. Opravilo, Na Kalvarijo, Marija, Žalostna mati itd.

Cene zmerne

Postrežba točna

Sprejema: Vloge na knjižice, na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Izdaje: Čeka nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: Na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Daje kredite: Pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

IZ TRGOVSKIH KROGOV: — — PODJETJU

„MATERIALE“ BAČIČ IN DRUGI V OSIJEKU

se je posrečilo pridobiti v svojo sredino

gosp. Alexija Hirschlerja

dosedanjega sočlana svetovno znane lesne firme UJLAKY in HIRSCHLER iz Dolnje Dabrave (Medjimurje).

358

Gosp. A. Hirschler bo vodil v tem novem podjetju lesni odddelek.

Hranilnica in posojilnica društva katoliških moistrov v Mariboru, Vetrinjska ulica 20

obrestuje vloge po 4%.

in daje posojila proti poroštvu. Urađuje v ponedeljek in četrtek od 5.—7. ure pop.

RABIMO VSAKO MNOŽINO

hrušvega, črešnjevega, javorjevega, bukovega, jelšvega, in to žaganega ali se v celih kosih. PONUDBE NA:

EDMUND MOSTER IN DRUG, ZAGREB

Carrara marmor-ja

prvo vrstnega je došlo več vagonov. — Raznovrstna naročila nagrobnih spomenikov, plošč za pohištvo itd. sprejema

Kamnoseška družba Celje

VOZNI RED

osebni vlakov veljaven od 1. maja 1920 naprej.

Vlak št.	Odhod iz postaje	prihod in odhod		prihod	
		ob uri-min	v postaji	ob uri-minut	v postaji
824/34	Maribor	0:58	Špilje	1:51-5:57	Graz 7:30
37a/504b	Zidani most	3:08	Zidani m.	5:40-6:10	Zagreb 8:48
37a	Maribor	5:54	—	—	Ljubljana 7:28
415/447/415	Maribor	5:05	Dravograd	7:51-7:44	Grabčana 9:48
50/1801	Čakovec	5:28	Špilje	6:05-6:15	Ljutomer 8:46
160/224	Sl. Bistrica	5:51	Ptuj	5:35-5:42	Maribor 6:59
834/224	Graz	5:47	Pragersko	6:03-6:22	— 6:59
85	Grabčana	5:29	Špilje	6:54-7:01	— 7:33
416/a	Maribor	5:40	Dravograd	6:17-6:22	— 8:—
85b/205	Maribor	8:35	Pragersko	9:05-9:20	Kotoriba 12:24
831	Zidani m.	9:05	Zidani m.	13:40-14:19	Ljubljana 18:38
38b/38	Ljubljana	4:16	Celje	6:50-7:12	Maribor 9:11
1802/51	Ljutomer	6:22	Špilje	8:58-8:58	— 9:30
812a/1823a	Maribor	10:38	—	—	Ljutomer 15:26
843	—	13:25	Pragersko	14:14-14:35	Slav. Bistr. 14:53
8	—	14:24	Špilje	13:48-13:50	Ljubljana 17:27
4	—	15:08	—	15:35-15:37	Graz 16:33
419	—	15:29	Dravograd	17:03-17:20	Grabčana 19:08
85a/48	—	15:40	Špilje	16:33-16:38	Graz 20:17
1826a/321a	Ljutomer	11:01	—	14:53-15:21	Maribor 16:08
86a	Ljubljana	10:41	Zidani m.	12:04-12:23	— 15:04
39	Maribor	17:—	—	19:15-20:05	Ljubljana 21:52
225b	Kotoriba	13:05	Pragersko	16:11-16:55	Maribor 17:32
414/488/414	Grabčana	14:40	Dravograd	16:22-17:30	— 18:14
229/207	Maribor	18:55	Ptuj	20:17-21:45	Čakovec 22:23
32a	Ljubljana	14:15	—	—	Zidani m. 15:39
503/42	Zagreb	16:05	Zidani m.	15:45-16:37	Maribor 22:31
81/825	Graz	16:38	Špilje	14:40-15:33	— 19:57